

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Elintarvikeketjun rikollisuuden torjunta ja etäkaupan valvonta

Ylijohtaja Pia Mäkelä
Ruokavirasto

Valtiovarainvaliokunnan
maatalousjaoston kokous
14.10.2022

Esitetyt määrärahat

Ruokavirasto esittää vuoden 2023 toimintamäärärahoihinsa:

- Elintarvikeketjun petosten ja rikollisuuden torjuntaan 375 000 €
- Elintarvikeketjun etäkaupan valvonnan kehittämiseen 225 000 €

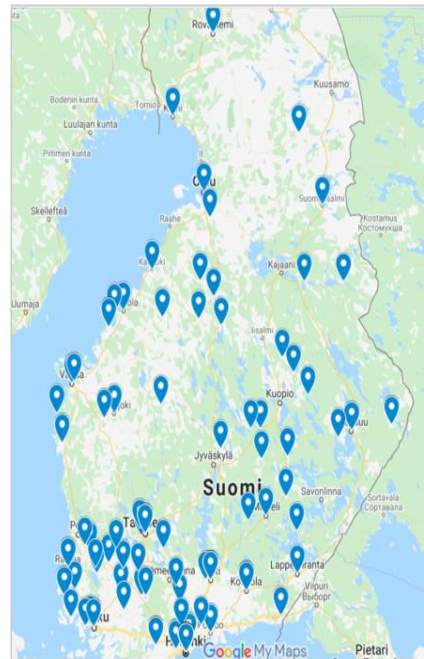
Tämä tarve on pysyvä, joten toivomme saavamme nämä määrärahat myös tuleviin budjetteihin (2024 lähtien eteenpäin)

Elintarvikeketjun virallista valvontaa koskeva EU:n asetus (2017/625)
erikseen velvoittaa jäsenvaltiot selvittämään ja tunnistamaan
elintarvikeketjun rikostapaukset ja valvomaan etäkauppaa
(toki tätä valvontaa on tehty aiemminkin)

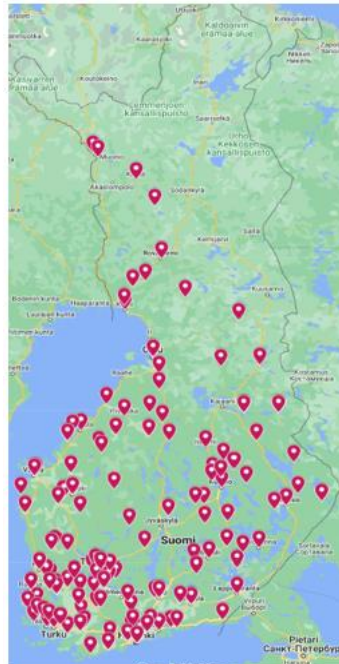

Elintarvikeketjun rikollisuuden valtakunnallinen tilannekuva – Ruokaviraston tiedossa olevat rikosepäilytapaukset/ rikostapaukset 2018 – 2022 – tapaukset lisääntyneet

Tilanne 23.9.2021
Yli 150 tapausta

Tilanne 2.10.2022
294 tapausta

294 tapausta; karkea luokittelu ryhmiin:

- ❑ **Ravintolat, vähittäiskaupat, torimyynti** - tapauksia on 87 kpl
- ❑ **elintarvikkeiden valmistus** - 69 kpl
- ❑ **elintarvikkeiden maahantuonti/vienti/kuljetus** 21 kpl
- ❑ **Eläintilat** - 80 kpl
mm. eläinsuojelurikos, eläintaudin leviämisvaara, eläinten merkintärikos, laiton teurastus,..
- ❑ **kasvissektori** - 5 kpl , mm. siemenet, lannoitteet, rehut
- ❑ **muut** - 32 kpl (mm. lemmikkieläimiä koskevat eläinsuojelurikokset)

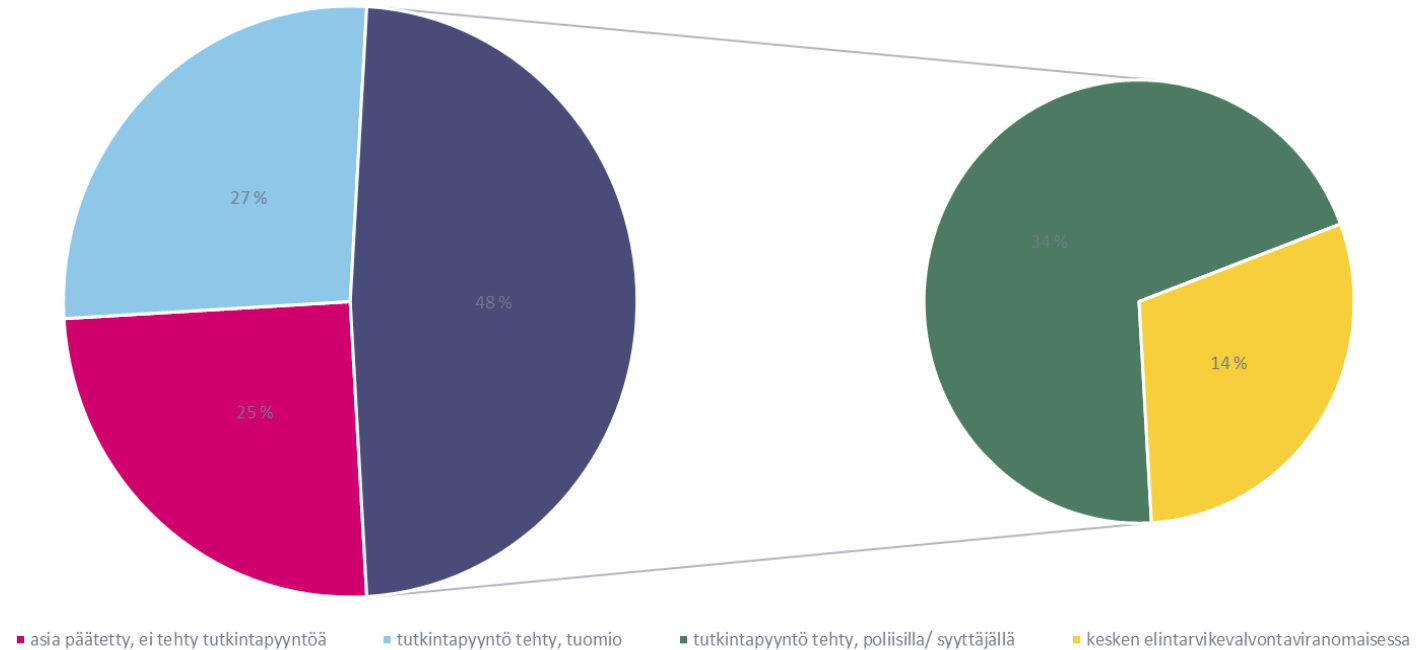
Elintarvikeketjun rikollisuuden torjunnan valtakunnallinen tilannekuva – jakauma asian tilan mukaan

Tutkintapyyntö tehty, tuomio

Asia päätetty, ei
tutkintapyyntöä

Tutkintapyyntö tehty, asia
poliisilla tai syyttäjällä

Kesken elintarvikevalvonta-
viranomaisella

Elintarvikeketjun rikollisuus lisääntyy

- **Rikosepäilytapausten** määrä kasvaa nyt jatkuvasti, koska valvontaviranomaiset tunnistavat rikoksia aiempaa paremmin (kiitos mm. annetun koulutuksen)
- **Uusia tapauksia** tietoon viikoittain; Ruokaviraston koordinoitiroolia ja tukea tarvitaan suuressa osassa tapauksista
- Ruokavirastolla **iso rooli** rikosprosessissa:
 - tutkintapyyntöjen laatiminen tai sen sisällön tarkastaminen
 - Asiantuntijalausunnot esitutkintaviranomaisille
 - Loppulausunnot syyteharkinnan alkaessa
 - Viraston edustaminen valmistelu- ja pääkäsittelyssä oikeusistuimessa
- **Nykyresurssit** Ruokavirastossa: 3 htv + 2 hankehenkilöä (harmaan talouden hanke päättyy 1-2/2023) – tarve vähintään 7 vakinaiselle htv:lle

Rikollisuuden torjunnan haasteita

- EU-lainsäädäntö edellyttää rikosten aktiivista etsimistä – Tätä ei ole Suomessa vielä pystytty aloittamaan, koska normaalivalvonnan aikana havaitut rikosepäilytapaukset vievät kaikki resurssit
- Kaikkia rikosepäilyjä ei ole ollut mahdollista selvittää resurssipulasta johtuen
- Kaikkiin Suomelle oleellisiin EU-petoshankkeisiin (mm. Agri-Food Fraud Network) ei ole pystytty osallistumaan

- https://food.ec.europa.eu/safety/agri-food-fraud/eu-coordinated-actions/coordinated-control-plans_en

Elintarvikeketjun etäkaupan valvonta

- Verkko- ja etäkaupan määrä kasvaa maassamme eri muodoissa. Tämä koskee erityisesti elintarvikkeita, mutta myös muita maataloustuotteita.
- **Suuri verkkokauppatutkimus 2022 Posti** : Ostajista 37 % on lisännyt verkosta ostamista viimeisen puolen vuoden aikana. Verkosta ostetaan toistuvasti vaatteita, kenkiä ja asusteita (68 %), kodin elektroniikkaa (44 %) ja ruokaa (40 %).
- Etäkaupasta ostetaan myös (vähemmässä määrin) mm. siemeniä, lannoitteita, eläviä eläimiä.
- Nykyiset resurssit 2 htv, tarve noin 4 htv + nettimönkijän (tekoäly) käyttökustannukset
- Osalla etämyynnin toimijoilla halu (ja kyky) välttää viranomaisvalvontaa, osa toimijoista ulkomailla

Verkkovalvonta elintarvikeketjussa nyt ja tulevaisuudessa

NYT

- Verkon etsintää tehdään manuaalisesti, ei systemaattista
- Etsintään käytetään vuodessa muutama http
- Viranomaiset toimivat omissa siiloissa
- **Jo pienellä etsinnällä löydetään helposti määräystenvastaisuuksia**

Esim. määräysten- vastaisuuksista (etsintäaika/tulos):

Bambumelamiiniastiat:

3 http/25 laitonta
tuotetta

Makroeliöt (mm.
hyönteiset):

0,8 http/ 3 laitonta
tuotetta

CBD (kannabidioli)
ravintolisänä:

0,2 http/ 18
verkkosivustolla
laittomia tuotteita

TULEVAISUUDESSA

- Verkon systemaattista etsintää tehdään **jatkuvasti ja toistuvasti tekoälysovelluksella** – nettimönkijä (Huom! Myös virka-ajan ulkopuolella)
- Verkkovalvontaa tekevä viranomaisverkosto tunnistaa toimintaympäristön tehokkaasti

Määräystenvastaisuudet:

- **Oletuksena tapausten kasvu**, kun teknologia otetaan etsinnässä käyttöön ja viranomaisten osaaminen lisääntyy
- > Oletuksena myös verkkorikollisuuden löytäminen ja petoksellisten tapausten määrän kasvu (osa kaikista tapauksista)**

Kiitokset kuuntelusta !

Elintarvikeketjun valvonnan valvontaviranomaiset ja valvottavat sektorit

Ruokavirasto, AVIt (6 kpl), ELYt (15 kpl), Kuntien valvontayksiköt (62 kpl), Tulli

1250-1500 htv

Siemenet, kasvit, lannoitteet, rehut, tuotantoeläimet, elintarvikkeet, lemmikkieläimet, villieläimet